

„Soča“

Izhaja vsak petek o poldne in velja s pri logama „Primorac“ in „Gospodarski List“ vred po pošti prejemana ali in Gorici na dom pošiljana:

vse leto gld. 4:40,
pol leta 2:20,
četr leta 1:10.

Za tuje dežele toliko več, kolikor je večja poština.

Delavcem in drugim manj premožnim novim narodnikom naravnino znižam o, ako se oglaša pri upravnistvu.

„Primorac“ izhaja vsakih 14 dñih ob enem z osevnimi (nepar) „Sočini“ Številkami.

„Gospodarski List“ izhaja in se da ga vsak mesec v obsegu 16 strani. Kadar je v petek praznik, izdeje listi že v četrtek.

SOČA

(Izdaja za deželo)

Volilcem.

Politično društvo „Sloga“ v Gorici izreka svojo najtoplejšo zahvalo vsem p. n. gg. volilcem, ki so pri dopolnilnih volitvah v deželnih zbor gorški dne 27. in 28. t. m. oddali svoje glasove kandidatom, proglašenima po društvenem občnem zboru, ter pokazali s tem svojo političko zrelost in zanesljivost. Kakor so bili v vsaki volilni skupini eno telo, tako so bili tudi enega duha. Ta edinost dala jim je moč, da so zmagali; a zmaga dela jih pred svetom slavne. Podpisano društvo ni iskallo ne-koristi ne-slave, ko se je prizadevalo, združiti volilce, kakor jih je v resnicu združilo, marveč je izvrševalo le dolžnosti, katere mu nadzajo društvena pravila. Ponočno pa je na volilce in na lepo slogo, ki je vladala med njimi, ter izraža srčno željo, naj bi se ta sloga vedno ohranila in po mogočnosti še bolj utrdila, kajti te v slogi je moč.

V Gorici, 29. avgusta 1894.

Društvo „Sloga“.

P. n. gospodem volilcem.

Počastili ste me dne 27. avgusta z izvolitvijo deželnim poslancem. Za skazane mi upanje sprejmite iskreno zahvalo.

Zagotavljam Vas, da mi bude vedno mar blaginja naroda, dežele in volilcev. Trudil se bom, vstavo splošnovati dolžnosti deželnega poslance.

Znamenita je in ostane volitev dne 27. avgusta, ne radi osebe, katero ste soglasno volili, ampak radi užorne slike, s kakoršno ste se proslavili pred svetom, katera narod krepi, mu daje veljavno in množič ugled.

Čast Vam volilci!

Šempas, dne 29. avgusta 1894.

Blazij Grča.

Po volitvah.

K temu, kar je reklo zgoraj politično društvo „Sloga“, nam je dostaviti le še nekoliko besed.

Pri šestih volilnih shodih se je veličastno dokazalo soglasje med našima državnima poslancema in volilci. To soglasje je dobito ta teden tudi največjaviše potrdilo pri deželnozborskih dopolnilnih volitvah. Odstopiša poslanca sta kar izginila s političkega pozorišča: nikomur med volilci ni prišlo na um, naj bi ju zopet volili, kakor so storili n. pr. volilci tolminskega okraja L. 1890, z zopetno izvolitvijo dr. Antona Gregorčiča, ker so hoteli dokazati, da obsojajo tiste uroke, vsled katerih je bil moralno prisiljen, svoj mandat zopet položiti v roke volilcev, ki naj se izrečejo, ali nai zaupajo ali ne. Namesto tega so pa volilci z občudovanja vredno odločnostjo poslali v deželni zbor moža, ki se tesno okleneta sedanje osamljene trojice. Dosedanja poslanca sta zamenila moži, ki sta odločna somišljennika naših gospodov državnih poslancev in političkega društva „Sloga“. Ta dogodek je velepomenben za nadaljnji razvoj našega domačega političkega položaja, kajti oskrbel je vsakomur, ki ima celi, sijajen dokaz o tem, kar imá priti. In da so volilci podali tak dokaz, ki morebiti vendarle otvoril oči nekater-

nikom, za to jim tudi od svoje strani izrekano prav srčno zahvalo.

Soglasna izvolitev preč, g. župnika Blazija Grča nam dokazuje, da naši volilci radil vidijo na častnih sedežih take duhovnike, ki so z ljudstvom; kdor pa ni z ljudstvom, tega odstranijo. Možje se pri nas torej ne cenijo po suknji, s katero se slučajno odevajo, marveč po znatenju in valji. Duhovsko dostenjarko ni ob enem tudi priporočilo, pa tudi strašilo ne. In to je edino pravo, edino modro — in takoj delajo naši volilci. To dokazuje njih dozorelost v izvrševanju prevajalne volilne pravice.

Enako pomembna je bila volitev v veleposestvu. Gospod Anton Klančič je dobil 119 glasov, nasprotnik g. Jakončič pa le 23. — Vrhnu tega je ostalo za g. Klančiča še 9 pooblastil, 6 njegovih volilcev je pa pozabilo domač izkaznice, da je došlo zarjaj prav za prav 134 glasov.

S tem činom so si naši veleposestniki sijajno osvetili lice pred slovenskim svetom, ker so dokazali, kako umijo o pravem času pokazati prepotrebno edinstvo, složnost in neizogibno potrebno volilno disciplino, brez katere ni mogoča resna politička in narodna borba. Pred volilnim shodom in pred občnim zborom v političkem društvu so volilci v raznih krajih dežele želeli razne gospode za svoje poslance; ali ker je mogel biti izvoljen le en sam poslanec, združila sta se oba shoda za enega samega kandidata in njemu so dali veleposestniki svoje glasove.

Le nekateri zahodni Briei se vsled tujega upliva niso hoteli udati in so glasovali za svojega ožjega rojaka g. Jakončiča; tujim so se pridružili nekateri laški glasovi in Jakončičevi sorodniki, v vsem skupaj pa le 23 glasov, kar je največjavišča obsodba te kandidature. Ako bi vsi pri shodu imenovani kandidatje stopili v volilni boj, enako gospodki Jakončiču, bi gotovo vsak v svojem ožjem krogu sosedov prijateljev in sorodnikov zdržal na svojo osebo po 15-25 glasov — in kaj bi nastalo iz tega?

Volilci sami so najsijsajnejše obsođili tako početje, zato nam v tem oziru ni treba zgubljati nobene besede več.

Le eno naj še opomnimo. Gospodu Jakončiču je bilo naznanjeno, da bi se morebitna njegova izvolitev po pravici lahko smatrala kot nezaupničica političkemu društu „Sloga“ in posebno naši deželnozborski manjšini Gregorčič-Coronini-Roje. Vsled take nezaupnice iz srede največjih davkoplavec bi morali imenovani gospodje nič manj in nič več nego umaknili se s političkega pozorišča. To bi tudi storili, kar je g. Jakončiču bilo znano — a vključ temu je stal pri kandidaturi, t. j.: „on sicer ne kandiduje!“, kakor je naznanjala neka okrožnica tikoma pred volitvijo.

Kaj bi nastalo potem v naši deželi hiši, kaj sploh v naši domači politiki? Na to uprašanje naj odgovori vsak čitatelj sam — in po tem naj sodi rušenje volilne discipline od strani pešice Jakončičevih osebnih prijateljev.

Ali ogromna večina volilcev — med temi celo večina veleposestnikov iz Brd! — je sijajno protestovala proti takim zahrbitnim poskusom in s svojim glasovanjem dokazala, da stoji visoko na lestvi političke dozorelosti, da zna ceniti neizogibno potrebo volilne disci-

pline, brez katere se osmeši pred svetom vsaka politična stranka.

Imeli bi povediti še marsikaj zanimivega izza kulisa tega volilnega prizorčka in dotakniti se prav resno nekaterih oseb — ali mesto nas so največjaveje govorili gospodje veleposestniki s svojim činom. Zato za zdaj prav lahko prezremo vse take poskušice z velemodrom in ponosnim Dantejevimi:

Non ragioniam di lor,
ma guarda e passa!

Ne govorimo o njih, marveč le opazuj jih in pojdi mimo!

Političko društvo „Sloga“ je zares lahko ponosno na toliko možnost in zrelost naših volilcev. Čast in hyala jim!

Gimnazija v Celju.

S spodnjega Stojeceskega (Izv. dop.)

Gospod profesor Šuklje je na shodi v Metliki zagotavljal, da je takoreč slovenska gimnazija v Celju že popolnoma zagotovljena. Mi smo bili veseli te poslančeve izjave, kniti mislimi smo, da je stvar že takoreč moj koaliranimi strankami in z vlogo že vse dogovorjeno. Gospod profesor je celo uslavljeno gimnazije v Celju proglašal za nekako pridobitev koalicije. Brez koalicije bi ne bilo gimnazije v Celju po Šukljejevem umovjanju. Po tako odločenem zagotavljanju gospoda poslanca smo se kar čudili, da se je odlicen pristaš levičarske stranke v Trutnovu na Českem pri neki priložnosti izjavil, da Nemci nikakor ne morejo privoliti, da bi se osnovala slovenska gimnazija v Celju, oziroma paralelke, da bi v tem slučaju še rajše videli, da bi se koalicija razdrila. Gospod Hallwich je v tako črnih barvah slikal nevarnost, ki preti nemštvu z osnovo te gimnazije. Pravil je, da so na Českem v nekaterih nemških mestih osnovali v srednjih solah češke paralelke in kmalu se je mesto poslovalo. Jednakovo bi bilo s Celjem.

Kdo ne pozna nemštvu v slovenskih deželah, ta bi se pač moral čuditi, kako je mogoče, da par slovenskih razredov kake gimnazije ali realke kar vse preobrne in Nemcem izvije iz rok celo občinsko upravo.

Mi se ne čudimo. Večina Nemcev v takih mestih so le ponemčeni Slovani ali pa prav za prav Slovani, ne zavedajoči se svoje narodnosti. Tudi južnostajerska manjša mesta in trgi so se nedavno bili precej nemški, ali sedaj imajo že večinoma popolnoma svoje pravno slovensko lice. Razvoj slovanstva v okolici je tudi natančno močno upaval. Celjsko nemštvu je tudi prav tako umetno in gospod Hallwich ima čisto prav, če se boji za celjske Nemece. Nemski značaj Celja se le umetno vzdržuje!

Cudili smo se pa besedam Hallwichom, da je tako odločeno govoril proti slovenski gimnaziji v Celju. Mož je vendar moral vedeti, da je o tej stvari že skoro vse dogovorjeno, če soražmerete take, kateri je govoril Šuklje. Iz govorja tega poslanca smo takoreč posneli, da sedaj gre le še za to, ali dobimo paralelke ali pa samostojno nižjo gimnazijo. Še bolj smo se pa začudili, ko smo čitali, da je glavno levičarsko glasilo, seveda židinja „N. fr. Pr.“, v prvih vrstih povzdriglo svoj glas proti celjski gimnaziji in jelo pretiti, da koalicijo razbijajo, kajti se ugodni zahtevi stajerskih Slovencev.

Nasi optimisti mislimo, da je to le prazno upitje zaradi nekaterih dopolnilnih volitev, ker se liberalci bojejo, da česa ne zgušč. Mi pa mislimo, da tukaj imamo opraviti z uporom vse levičarske stranke. To je res, da liberalci v strahu pred nemškimi nacionalci se upirajo gimnaziji v Celju. Po-

Oznanila

in „postanje“ plačujejo se za štiristopno petfil-vrsto:

8 kr.	če se tiskajo 1 krat,
7	2
6	3

Velikrat — po pogodbi. Za večje črke po prostoru.

Posamečne številke dobivajo se v tovarnah v Nunski ulici in v Šolski ulici, v Trstu pri Lavrenčiču nasproti vel. vojašnice in pri Pipanu v ulici Ponte della Fabra po 8 kr.

Dopisi posiljajo naj se urednistvu, načinoma in reklamacije pa upravnistvu „Soče“. — Neplačani pismi urednistvo ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnistvo je v Marziničevi hiši, Via del Mercato št. 12, II.

židovski list, da se ni lot, da bi slovenski poslanci zaradi celjske gimnazije sli v opozicijo. Morda ima židovski list v toliko prav, da imajo tisti poslanci, ki so ostali v Hohenwartovem klubu, zares kak interes pri koaliciji, ali narod ga gotovo nima.

V ljubljanskih listih smo čitali novico, da idrijski mestni zastop prosi za osnovo nove gimnazije v Idriji. Mi idriječanom govorimo iz srca privoščimo gimnazijo, ali vsakd mora priznati, da ta gimnazija ne bi v narodnem oziru imela istega pomena, kakor gimnazija v Celju. Mi ne vemo, kdo je sprožil to misel, naj idrijčanje prosijo za svojo gimnazijo. Tukaj pri naj se pa govor, da je stvar sprožil kdo iz koalicije. Vlada bi se tej gimnaziji morda ne protivila, in če dosežejo gimnazijo v Idriji, bi koaliranci zopet imeli kaj, s čimer bi se ponašali, in bi jim vselel tega, že ne bilo potreba iti v opozicijo. Mi ne vemo, če je kaj resnice na tem, ali zaupanja ne bodo mogli dolgo imeti v konservativne slovenske poslanice, ako se gimnazija v Celju od liberalcev ne dobi iz hvaljenosti za to, da so jih rešili propada. Le bojimo se, da se bode neizmerna lahkonosilnost nekaterih slovenskih politikov se hudo maščevala nad celim narodom; ako bi se maščevala nad njimi, bila bi pravična kazzen za narodne grehe.

* * *

Iz peresa nekega drugega rodoljuba v Savinjski dolini smo prejeli o istem predmetu sledeči dopis.

Od Drave. — Štajerski Slovenec imamo v svoji politiki vendar-le snalo. Med tem, ko se Kranjem kmalu odpré odpravljena gimnazija v Kranju, upira se pri nas vse, kar okrog nas leže in gre, obljubljenim paralelkam pri celjski gimnaziji, da se vtegne vlada morda res prestrasi in nam namesto paralelk poslati — Lukeža. Ker pa mora vlada za zvesto podporo dveh naših poslancev, gg. Vošnjaka in Robiča, za nas štajerske Slovence vendar nekaj storiti, zato čujemo poslednji čas zvoniti o osnovanju tisto nove slovenske gimnazije, katero nam hoče baje vlada podeliti, le da bi ne bilo treba osnovati je v Celju. Prav kakor da je Celje nekako nedotakljivo mesto znane „nemške povesti“, do katerega Slovenci nima nikake pravice! Toda, kakor kažejo vspehi poslednjih let, pridobivamo Slovenec v tem mestecu čedalje več tal in upati je, če pojde takó naprej, da zgine sčasoma tudi iz Celja óni sedanj mogočni nemški živelj, ki je nam Slovencem toliko nasproten, da nam se slovenskih paralelk tam ne privošči. Kakor vemo, nahajajo se take paralelke že v Mariboru in vendar se Drava teče mirno, kakor je tekla nekdaj; tudi o kakem potresu ali podiranju tega mesta radi teh paralelk ni nič slišati, kar pa spričuje, da one niso takó grozne, kakor se jih Nemci boje. Toda zavist mora biti, nemčurska svojat se mora repenčiti,

sicer bi zmanjkalo v peku drž, kajti naš priprsti narod pravi naravnost, da je to res, kajti zavisti je na svetu še navzlic kristjanstva stotisočrat več nego prve bratovske ljudzbe.

Da pa se nove slovenske gimnazije Slovenci preveč ne veselimo, temu so največ krive okoliščine, v katerih bi se nam ona imela osnovati. Saj že sedaj trlé, da se ima osnovati v trgu Ljutomeru, ker se je Celje brani z vsemi desetimi, kar pa Slovenci nikakor ne moremo dovoliti, zlasti sedaj, ko čujemo, da prevladuje v tem trgu čedalje bolj nemški živelj. Daleč pripravnisi nego Ljutomer bili bi še Ruse, ker je bila že v slavnih časih sloveča gimnazija, toda najpripravnije za njo pa je seveda v slovenskem osrčju stoječe mesto Celje. Saj iz savinjske doline dobivamo že vedno največ krepkih sinov visokošolev, katerih število bi se gotovo zelo skrčilo, kakor hitro bi se osnovala slovenska gimnazija v katerem drugem mestu. Sicer pa je že vprašanje: če se ona tudi zares osnuje? Star pregor pravi: „Bojje je drži ga, nego lovi ga!“ ki nam lahko služi v ponk, da je bolje poprijeti se z obema rokama obljubljenih paralelk nego sanjarili o slovenski gimnaziji, katera se bržkone še ne osnuje v tem stoletju. Na naših dveh poslancih, ki sta ostala v koaliciji, je torej ležeče, ali dobimo štajerski Slovenec bodisi paralelke ali slovensko gimnazijo, ali ne, kajti v slučaju, da nam naši upi squaljajo po vodi, čaka ju pač pred voliči težka odgovornost.

* * *

(„Vaterland“ je poročal iz zanesljivega vira, da so se v Aussc-ju sesli minister Madeyski, Chlumecki, Stürgh in celjski poslanec Forreger, ki so se dogovorili, naj se to vprašanje resi tako, da se ustanovi v Celju slovenska nižja gimnazija — in za ta „velikanski dar“ so si gospodje Nemej izgovorili doslej še neznano o dškodnino. — Takó torej! Ako nam Slovencem dajo mrvie pravice za naše poštene novice, moramo takoj po drugi strani desetkrat toliko dati Nemcem. Taka je pravica tudi pod koaličko vlado! Hvala lepa za take pridobitve!

Tudi glasilo poljskih plemičev se bavi s to gimnazijo. Neki dopisnik z Dunaja toži, da se je celjsko uprašanje preveč napihnilo. Prejšnja učna uprava je bila pripravljena, ugodič željam Slovencev gledé na slovenske paralelke na celjski gimnaziji. Sedanji naučni minister misli, da ne kaže ustanoviti utrakvističnih vsporednic na čisto nemških gimnazijah v deželah in v mestih, kjer se še bije narodnostni boj, ker bi to motilo jednotno duha mej učitelji in mej učenci, ter je zategadelj koj misil na to, ustanoviti v Celju posebno malo gimnazijo s posebnim učiteljskim zborom in posebnim ravnateljstvom. Z ozirom na vladno izjavo v proračunskem odseku, da se bodo, ako se obnese utrakvistična organizacija mariborske gimnazije, gledé Celja

stanke rajnikove starostinstvo solkansko z županom in mnogim ljudstvom ter je spremljalo svojega umrlega soobčana, kateremu je občina tudi venec podelila, do stebrov, kjer se loči svetogorska od državne ceste. Pri prvih stopnicah na Sv. Gori čakala je duhovščina iz župnije solkanske, ki se je pridružila monsignoru Košuti, stolnemu korarju in dekanu, ki je vodil spredv. V spremstvu domačinov prepeljali so krsto v kapelo sv. Frančiška, kjer je ostalo čez noč.

Dost. uredništva.)

L'avita cultura"

(Iv. dop. iz Gorice).

III.

„L'avita cultura“ pa zidanje.

V zadnjem članku sem — primerjaje preklinjanje z omiko — kazal, da je prvo negativno znamenje, drugo, da kaže ljudstvo, katero ne preklinja, največje sposobnost za pravo omiko. S ponosom gleda torej lahko naš priprsti Slovence na sosednje laško ljudstvo, katero kaže tudi v tem oziru, kako je zanemarjeno, podivljano in surovo. Danes sem se nameril govoriti o drugem, bolj znanim pojavi na polju ljudske prosvete: o petju.

Bilo bi toliko, kolikor nositi vodo v Sočo, ako bi hotel tu dokazovati, kako neposredno se dotika petje ljudske omike. O najblagodejnijšem vpliku lepega petja na omiko človeškega sreca so že govorili in pisali največjavniki pesniki. Trudil bi se torej zastonj, ako bi hotel povedati kaj novega. Zato pa navedem raje tu nekaj besed o petju, katere je napisal prvi naš vzgojitelj Slomšek v „Zgod. Danici“ l. 1861.

Ptico boš po petju spoznal, pa človeka tudi: ako lepo poje — tudi lepo sreca ima. In kar se od človeka reče posamezno — se lehko od vsega ljudstva reče. Kakor ljudje pojejo, tudi po navadi na znanje dajejo, kaj veljajo. Iz občnosti sreca se ustna glasijo, in kjer čednih pesnji ni, tam tudi prebivati ni veselo... Petje ima čudno moč za dobro, pa tudi v hudo, kakor ga obrneš.

Obrnimo te besede Slomškove na naše ljudstvo slovensko! Ni se nam treba batiti preizkušnje, kajti naše ljudstvo jo prestaja z najboljšim uspocom. Slovence je rojen pevec, kakor Čeh goslar. Usoda je bila in je nemila našemu narodu, stoltni boji so ga zavirali v izomiki, mogočni sosedni narodi mu stavijo še zdaj največje zapreke na poti naših narodnih veselicah in slavnostih, to vemo mi najbolje. Drugi narodi se zadovoljujejo pri jednakih prilikah z raznimi godbami, Slovenen so glasbila premrta stvar, on se ne more veseliti brez petja, on ljubi

Lovro Rutar se je porodil dne 5. avgusta 1821. v imoviti kmečki hiši (Mohu) v Krnu, v davčni občini Vrsno, v županiji Lišbušnje, na Tolminskem. Dovrsivi bogoslovske sole in v duhovna posvečen 21. sept. 1847. služboval je najprej kot duhovni pomočnik v Cerknem in Podmeleu, potem kot vikar v Ravnici in Čepovanu, kjer je pustil povsed najlepše spomine, ker je bil mož iz ljudstva in za ljudstvo. Ni se ponašal z nenavadno učenostjo, pa bil je razumen v vsem, kar je potreboval v pastirovanju in v mnogostranskih potrebah našega naroda. Bil je delaven in tih, za to si je nabral toliko več vsestranskih zaslug. Razvoj svojega ljudstva bil mu je pri sreči; od leta 1848 naprej je vse prebil in preživel s srečem in zanimanjem, kar koli se je Slovencem pripeljalo. V svoji duhovski službi je bil uzoren, natancen in veden v malih in velikih stvareh.

Novo torisce neutralnemu in prenspečnemu delovanju odpalo se mu je leta 1871, ko je postal vodja svetogorsk romarski cerkvi pri Goriči. Tu je prebil celih 20 let in se je seznanil s premnogimi ljudmi raznih stanov in iz raznih krajev. Vse njegovo delo in ves trud posvečen je bil ves ta čas temu kraju in njegovemu svetišču. Za časa njegovih prednikov je svetišče mnogo trpelj: gospodarstvo ni bilo povsem, kakor bi moral biti, in obiskovanje svetišča se je krejlo, v „Danici“ celo odsvetovalo. Novi vodja je ureril in utrdil gospodarstvo; a kar je veliko več vredno, odpravil je marsikatero napako ter pridobil svetišču ime, da je zaslulo na daleč okolo ter da se je obiskovanje tega

najpopolnejšo glasbo, glasbo združeno v narodno petje. In ali ni ravno človeško grlo najplemenitejši glasbeni instrument? Ali ne popoljuje peta beseda gledé izražanja nepopolni peti glas? Drugi narodi naj se le poponašajo sa klasično glasbo, mi smo ponosni na narodno petje. Zato pa vidimo, da ugaljajo našemu občinstvu pri narodnih slavnostih najbolje „venci“, spleteni iz narodnih slovenskih napevov. In kako krasni so ti napevi, kako večno lepi! Nebrojokrat si jih slišal, nebrojokrat pel, in vendar se jih nisi naveličal. Vzemi pa kako umetno skladbo, ponavljaj jo le nekolikokrat, in kmalu ti bode zoperne. In vendar, koliko popolnejša je nje harmonija, koliko bogatejša nje melodija! Tu se vidi, kako krepak je naš narodni duh, ki umre v kratko dvoglasno pesmico uliti oni dušni užitek, po katerem zastonj hrepeni umetni glasbenik v svojih velikanskih glasbo-tvorih, a naše priprsto-krasne narodne pesni morajo biti tudi priprsto pete, t. j. dvoglasno, tako, kakor jih ojejo naši kmečki fantje in dekleta — seveda ne v goriški okolici ali ob laški meji. In to, da prepeva isto pesem naš borni kmetič v odležni gorski vasi pri tihem delu, kakor naš mesčan in nečnjak pri hrupnih mestnih veselicah, ta celokupnost — pravim, daje našemu narodnemu petju ono veljavo, na katero smo lehkno ponosni.

Oglejmo si zdaj še petje naših laških sosedov! Tu se o narodnem petju pač ne da govoriti. Boljšega dokaza, kako malovredno je petje laškega nizjega ljudstva, ni treba, nego je ta, da ga v laških omikanih družinah nikdar ne slišiš, in da bi si v očeh laškega razumnista pritisnil na čelo neizbrisen znak neomikanosti, kdor bi se predrnil zapeti tako pesem pri kaki laški slavnosti. Laški politički kolovodje to sramoto pač trpko cutijo, in to jim bahanje z „avito culturo“, „culturo scolare“ najbolj greni, ali pripoznati nam Slovencem nasproti tega seveda nočeo. No mi jih tega nevečnega pripoznanja prav radi oprostimo, ker tudi naša učesa žal prav britko cutijo to njih sramoto, to laško petje, ali ne petje, ampak vplite, zjanje, tuljenje, rjojenje, ali vse, kar hočeš, samo petje ne. Prav rad bi opisal to „laško petje“, da bi je vsaj površno poznali oni Slovenci, kateri niso se bili tako nesrečni, da bi je bili slišali, ali meni samemu ni to možno, ker nisem ni glasbenik ni pevec. Zato pa objavim tu vodljivk iz zasebnega pisma, ki govorji prav o tem „petju“. Prejel sem je od prijatelja, ki me je posetil pred nekaj časom tu v Gorici. On je dober pevec in spremen povedovodja nekje na Štajerskem, torej veček v petju. O laškem „petju“ mi piše tole:

„Najtrajnejši spomin na soleno Goricu mi ohrani pač le laško petje, kakor sem je slišal peti po goriških ulicah in krémah. Sam laško sodis, da mi ne more biti ta spo-

kraja silno pomnožilo. Možje, kateri so poznali Sv. Goro prej in jo poznavajo sedaj, pravijo, da je razlika kaker moč in dan v vsakem oziru. Ni nam opisovati vseh zaslug rajnikov, ker deloma so znane našemu ljudstvu, ki rado zahaja na Sv. Goro, deloma smo prepričani, da se naše sprednjje pero, ki podrobnejše popisuje življenje in delovanje dušnega pastirja, uzornega duhovna in rodujuba, katerega izgled naj bi našel vsečase občino posnemalec. Za Sv. goro si je nabral nevenljivih zaslug. Za njegovega časa vrsile so se tri sijajne procesije na Sv. goro. S svojega vzvišenega stališča opaževal je tudi to, kar se je ob njegovem vnožji godilo, ter je presojeval nove čase jako trezno, in kakor mož, ki je izšel iz naroda ter delal med narodom za narod z odprtimi očmi in vročim srečem. Bog mu daj uživati plačilo dobrih del; a med nami naj mu bo trajen spomin.“

Vsled svoje trdne narave bi bil morda živel in deloval še kaj let; ali okoliščine so bile temu nasprotne. Ni imel namreč potrebnih pomočnikov. Prosil je že pred leti pomoci ali pokoja; a pomoči ni dobil radi posmanjkanja duhovnov, pokoja tudi ne, ker je bil potreben na svojem mestu. Ker je moral vsled tega svojo delavnost podvajati, je narančno, da mu je bil čas tukajšnjega bivanja prikrajšan. Zato je pa toliko prej dosegel večni pokoj in plačilo svojim delom.

† LOVRO Rutar,

vodja svetišča Matere Božje na Sv. Gori preminol je v nedeljo 26. avgusta ob 7½ uri zvečer. Preteklo zimo napadla ga je hudobna hripta ali influenca, katere ni popolnoma prebolel. Zato se je oglasila pomladni marsikatera slabost, katero so zdravniki imenovali starost, srčno hibo, vodenico, pešanje možganov itd. Dokler je mogel, se je rajnik dobro držal ter klijuboval mnogim boleznim. Ko je videl, da mu je le slabše, preselil se je početkom julija v bolnišnico milosrđnih bratov v Gorici, kjer se je dva meseca bojeval s smrtno. Krepka narav mu je pomagala, da se je dolgo ustavljal smrtni kosi; slednjč so starost, razne slabosti in nenavadna letošnja vročina pospešile njegovo ločitev iz solzne doline.

V torek 28. avgusta ob 3 popoludne vršil se je slovesni pogreb. Selitev rajnikova raznesla se je bila kmalu po mestu in po deželi; zato je bilo spremjevalcev in gledalcev pri pogrebu povsod vse polno. Pogrebni sprevod pomikal se je med ogromno udeležbo iz bolnišnice v prvočolno cerkev, odtod čez Travnik v Solkan in na Sv. Goro. Po ulicah, koder se je vili pogrebni sprevod, bilo je vse na nogah. Na Goričku (pri Katarinu) je nehal gorški sprevod; šli so dalje le cerkveni klijucari svetogorsk in nečak rajnikov, profesor S. Rutar. Pri mitnici na solkanski cesti pričakovalo je zemeljske o-

minek prijeten. Tako brez veljave mi pa vender ni, kajti uči me prav ceniti naše slovensko narodno petje. Za to pač ne moremo Boga dovolj zahvaliti. Pravil si mi, da je besedilo (tekst) tem laškim pesmam neslan, neumno, umazano*, verujem Ti rad, saj je naprej ravno tak. V teh napevih ne najdeš niti trolice - onega znaka, ki je značilen za narodno petje vsakega naroda, po čemer se loci od umetnega petja.

To svedoci že njego triglasnost, vsled katere poje tretji glas intervale, ki presegajo meje ljudskega petja ter eika bolj na umetno petje. Umetno petje zopet ni, ker ne najdeš v napevu niti znamenja umetnosti. Na meje napravljalo to petje utis nekakega glasbenega političa pol-niša, nekake pesemske pokveke, kateri bi zastonj iskal sovrstnike*.

A značilen je še le način, kako se te pesmi pojijo. Reči Ti moram, da nisem se slišal česa tako surovega. Krokanje kakega nasega vinjenega ponočnjaka je profi temu tuljenju še angeljsko petje. Kdor ni tega slišal, ne more si niti misliti tako nemaravno, prisiljeno surovih glasov. Ako boste terjal kdaj Bog od nas odgovor, kako smo porabljali dar petja, boste imelo laško ljudstvo pač težko stališče pred sodnino stolom. Človek, ki bi se hotel norčevati s tem darom bogum, ki bi ga hotel persifirati, ne mogel bi hujšega dosegati. Ogledno si najprej razmerje glasov! Jeden pojte prvi glas, jeden drugi glas, a vsi ostali, če jih je 20, 30 ali tudi 100, treći glas. Ali si more človek misliti večjo neznisev? Ker ni pri tako neumnenem razmerju glasov prvi dveh glasov niti shlati, vedo si pomagati "modre glavice". Najprej zamej, da je prvi glas, čez nekaj časa za njim drugi, a imogoč pozneje tretji, ko je župljivica odpeta. A zato se tretji glas na koncu odskoduje. I. j. posvetje zadnji glas sam več časa, nego je celo pesem dolga. Značilni so tudi posumnji glasovi. Tenorista nisem slišal nekaj temni ljudskimi pesvi ukrijevali niti jednega. Kdor pojte prvi glas, razbra se in hrka, da ga je griza shlati; ker mu je imogoč previško. Zagri se koj, in gled se tam upira, da ne more spraviti iz njega kar po več glasov. Da med tem delfonje, je pač nemaravno. Drugi glas bože igrač nekako sentimentalno ulogo. On navadno pojde skora za ceterino glasu premiko. Kako je to strašljivo razubrane, ne da se dopusteti. "Basisti" se že le junaki*. Njih petje je le iz dveh glasov, iz fonike ni dominante. Ker jih pa "tenorista" ne pustita misel se, morajo po vidi "basirati". Avtudi jih večoma lahko pojde prav tako visoko kot prvi glas. Za "basiste" pa se usposabljajo tako, da tiste ustnico skupaj. S tem dosegajo volje, zabilide prisiljene, nemaravne, smutne, buleče glasove, katere smatralajo sami za mizke. S tem prisiljevanjem se pa do sledimo drugi vedri pritisk soper iz plju, in posledica temu je zviševanje glasov. Tretji glas torej previsok, drugi premsek, prvi se pa vsako teliko oglaši, to Ti je "krasen koncert", za kateri Te ne zavidam...."

Tako moj prijatelj, Jaz pa se obrnem do propovednikov "arte culture" in "culture scolaire", naj si dobro ogledajo to slaveno ter se uprasijo, ali mi vel kot smetno, da kljčejo redarstvo na pomoč, ako zapotreza za časa novčenja slovenski fant na Travniku "zero", molčijo pa k temu živalskemu tuljenju, ki moti v nekaterih delih mesta prebivalce kar zaporedoma cele noči v spanju. Čudim se, da se gg. ne stranjujo usluževati take surovosti za kulturo! Naj si dajo dopovedali, da se mi na to "kulturo" ne ujamemo, da se je ogibljeno, da se nam studi. Pusti naj to Sisifo delo, ki je delo kričev, ne pa resnih mož; ponizajo naj se do svojega priprstega ljudstva, to naj uče omike, a prave omike. Maglajev k temu najdejo v teh mojih člankih in sploh v "Soči" vse polno. Zato potrebujejo seveda miru, mi ga jim gotovo ne kramimo, a nismo izvani: kajti dela imamo doma polne roke. Na delo torej, gospode, po geslu: "Omkaj se sam, pusti druge!"

Kakor se vsako zlo hitro siri, tako se tudi ta "cvetka" laške "kulture" oprijemlje lahkožive naše mladine v bližnji okolici mesta. Je pač že povsod tako, da se vzgledujejo mestne okolice po mestih, v katerih se pa navadno ne nanči nič dobrega. Ako mi je nasprotno laško ziranje že samo na sebi, storjal hujše mi je slišati je iz ust slovenskih mladeničev in deklet. Tem torej priporočam

* N. pr. "Senza un sold morettina tu mi lasci, con quel cuor...." ali pa "Era bianca la p...."

Dopisnik

ta članek in še posebno opis iz lista svojega prijatelja. Naročniki "Soče" v okolici pa naj slišijo ta članek mej mladino.

Ali seveda samo z jednim časniškim člankom se ne more ta napaka odpraviti. Tu je treba se drugih činiteljev, ki so z okoliško mladino vedno v neposredni dotiki, tu treba tudi vedeti, s čim naj se nadomesti, kar se ima odpraviti. Prvi so naši ljudski učitelji in učiteljice v okolici, drugo pa naše narodne pesmi. Kako to, poslušajmo, kar piše moj prijatelj.

"Kakor vsaka ljudska šola tako so dolžne Vaše okoliške šole gojiti pred vsem narodno pesem. V okolici je ta potreba tem večja, ker gre tu odpraviti laško petje. Zato naj se druge umetne solske pesmi potiskajo na stran, in otroci naj se uče skoraj izključno narodnih napevov, katerim se, ako je tekst ljubavnega obsega, solskim otrokom primerno besedilo podloži. Ko odrasejo, sežejo že po izvirnem tekstu. Da ne sme biti v tem izvirnem tekstu nič nepravilen, to v Vaše učiteljstvo najbolje."

"Druga naloga Vasega učiteljstva bi bila, da bi vzel v solo odraslo mladino, učitelji fante, učiteljice dekleta. Vabili naj bi jih ob nedeljah popoldne po službi božji v solo, učil naj bi jih narodnih pesem po slušanju na isti način kot otroke v ljudski šoli. Da bi se morale tu ljubavne pesmi v izvirnem tekstu gojiti, razume se satro po sebi — seseda nič nemoralnega. Bogato izbirko jako primernih narodnih pesmi z napevi je izdala "Glasbena matica" v Ljubljani. Po teh naj seže Vaše učiteljstvo, dobi jih (57 pesmi) za 60 kr. s postojno vred. Uči pa naj jih dvo-glasno, kakor se urči v ljudski solist...."

To svet stajerskega prijedela pripravljača čast, učiteljtu načinu prav toplo. Vrlo lege se drznam tudi druge merodajne činitelje prav lepo prosili, naj bi blagovoljni poskrbiti, da bi tu i prožena misel ne zadržala.

Domace in razne novice.

Kadodarski doneski. — Za "Slogine" nene zavode je dalje došlo: Nekateri če, gg. duhovniki v Gorici so zložili 25 gld. 10 kr. — Gosp. Jakob Franč, župan v Gorici, 50 kr. — Gosp. Leopold Bolko v Černišu 2 gld. — Kozani v Krški pri g. Ivanu Čepu v Goriči 3 gld. — Prof. g. Iv. Makuc v Bielu 5 gld. — Č. g. J. Bojc, kapelan v Biljah, 1 gld. — G. p. Ant. Klamčič, župan i. dež. postane v Podgori 3 gld. — Č. g. Andrej Mesar na Ljaku 5 gld. — Č. g. Josip Mašera v St. Mavru 3 gld. — Pri novi misi Č. g. Jos. Čigura v Černišu 10 gld. 70 kr. — Nekdo, ki je bil v nevarnosti, da bi za gorisko mesar pretepel v kavarni "Nazionale" nastodo udeležbe razstave 1. — Loski pevec na dan shoda 3 gld. — Češkijske dame pri 25-letnici "Narodne Čitalnice" 7 gld. 33 kr. — Veseljski klub v Komnu 4 gld. 88 kr. — Prof. g. A. Čebič dekan v Črničah 5 gld. — Č. g. Josip Fon v Bolu 2 gld. — Slavni dr. Fr. vi. Močnika v Černišu zbrali 16 gld. 20 kr. k tem je dodal velenosposnik g. Vekoslav Ravnkar v veseli družbi nabranje 3 gld. 20 kr. — Č. g. Karol Čagon v Tommei 2 gld. — Gosp. J. Berbuš namesto župnika raj. Tončku 4 gld. — Črni krokarji v Černišu zložili v rojstni Močnikovi hihi 2 gld. 37 kr. O prihodu blagostoljenja križevskega poda v Postojnici 15 gld. — Umarl dr. Jos. Jakopčič donesek za avgust 1 gld. — Gosp. Simon Rožec v G. za avgust 1 gld. — Češki Fr. v Štajaku 3 gld. — Briski in domači rodoljubi v St. Petru so nabrali po pogrebni g. dr. Jos. Jakopčiča 3 gld. 84 kr.

Prestrena kvala rodoljubium dobrotnikom! Potrebe naše so velike! Kdor more, naj se domisli naše zapiščene mladine v Gorici.

V Mirnu je priredilo tamoznje bralno društvo v nedeljo krasno veselico. Žal, da smo morali poročilo odložiti za prihodnjo stevilko, ker nam je drugo gradivo pobralo ves prostor.

Odlöžili smo tudi nekaj drugih dopisov iz istega uzroka.

Redarstvo je delo pod kluje dva tihotape, prodajalca tobaka. Zasledil ju je redar g. Kumar.

"Primorec" st. 16. je priložen današnji številki. Glej tam goriške in razne novice.

Podpora dijakom na novoustanovljeni Kranjski gimnaziji. — V Kranju se stavlja se je začasni odbor, ki je prevzel našlogo, skrbeli za dijaka stanovanja in dokler se ne ustanovi nameravana "dijaška kuhinja", pri mestnih iskalci podpore za hrano pridnim in ubožnim dijakom. Z začodenjem ta odbor priznava, da so se prebivalci Kranjskega mesta, kolikor se jih je moglo naprošiti v malih dneh, odkar je došlo officialno naznanilo glede ustanovitve Kranjske gimnazije, s hvalevredno požrtvovalnostjo odzvali

njegovim prošnjam in tako je sedaj že za precejšno število dijakov preskrbljena opoldanska in tudi večerna hrana, katero bodo dijaki dobivali v posameznih hišah ali pa v skupni začasno ustanovljeni obednici. Starisci, ki nameravajo svoje dečke dati v Kranjsko gimnazijo in želé ali glede stanovanja ali glede podpore v hrani kaci podatkov, naj se zaupno obrnejo na ginnazijsko vodstvo, kateremu so se in se bodo se izročili vsi dolični podatki. Tisti, ki hočejo prositi podpore, prinesu naj s seboj nbožno spričevalo.

Iz Temnike, 26. avg. — Dne 19. avg. smo imeli tu velik požar. Zgorelo je kmetij skedenj in hlev, in zraven tega skoraj vse krm: seno, slama, detelja, kakor tudi žitno snopje in kmetijsko orodje. Škoda se ceni na okoli 1200 gld.

Sreča za hišnega gospodarja, da je bil zavarovan in da je svojo letino o pravem času plačal. Sreča pa tudi, da je bila nedelja, torej ljudje pri domu, ki so z nevarnostjo lastnega življenja gasili na vso moč, ter si zraven vso praznično oblike poškodovali, deloma se tudi ponesrečili in ranili. V veliki nevarnosti bila je šola, ki je v poslopu tik zgorela stale, kmalu po požaru prihite je iz Ljubljane zastopnik "Slavije", ki je škodo precenil in vracnil ponesrečenou vsako, se tako malo pogorelo stvar. Kakor se čuje, mu slavna banca izplačuje 700 gld. odškodnine!

Malo moder je vsak, ki se ne zavaruje! In to — dandanes, ko vse kudi in cigareto videvaš že v ustih mlajših otrok. Koliko dečnarja potroši v nemur! Koliko goldinarjev gre brez potrebe za pijačo, tobak, igro in za kratke čase! Za lastno hišo, štalo, živino in živež pa marsikdo nima 2-3 gld. na leto?! Namesto dvih, treh forintov dà pa: 600, 800 in 1000 for. in več, ko mu poslopje zgori! Ali je to previdno, modro in pametno gospodarstvo?! Ali je to skrb za premoženje? —

Hiljito gospodarjev in posestnik, pritrage si male sveto in zavaruje se! Skrbite v svoje dobro, da ne boste neki dan ali drugi, sedi na razvalinah lastnega doma in dragega poslopja, milo ozirajo se čez prah in pepel, obžalovali svojo nemarnost, zamiknost in slab gospodarstvo. Po temeljne klenkati je prepozno! Požari se vrstijo dan za dneviom — danes si bogat, jutri lahko berač,

Letina tukaj in sploh na spodnjem Krasu kaže slabo; suša uničila je priedelke in žuga

če se nas Bog ne usmilji v kratkem — pokončati — še ostale. Na tri bo malo. Sicer se še lanskega vina precej dobiva, koje se po nikaki ceni ne more oddati. Pesnica se kupuje po 6 — 6½ gld. kvintal! Ubogi kmet!! To so udarec zači! Pomagaj si potem! Sejaj pšenico, orji, plevi, obrijavaj, žanji, spravljam na dom, mlati, žisti itd. — No, kruh peče se pa kaj pridno vedno po starem kopiti in starci vagi, kakor da bi pesnica bila po 12 gld. kvintal ali po 4 gld. mernik!

V Trnovskem gozdu so zasedli medvedi; pravijo, da sta najbržo celo dva.

Najnovejše vesti. — Ljubljanski Linhart je imenovan deželniški žol nadzornikom na Stajerskem. — Predlog o železnici čez Ture pride baje že to jesen v državni zbor. — Konservativna "La Difesa" v Benetkah je objavila v prevodu naš uvodni članek "L'avita cultura" o kletvini. Uboga naša "Eco"!

Zavod za porabo sadja. — Za porabo sadja in grozdje

najnovejše sestave. Izviri izdelki s trajno delajočim pritiskalom in z ravnom tlacično silo.

Največja sposobljenost za delo in 20 odstotkov več nego pri drugih stiskalnicah je zajamčena.

Mlini za sadje in grozdje. — Stiskalnice za sadje in grozdje

Popolne moštarne, stoječe in vozne. Stiskalnice in mlini za izdelovanje malinovca in drugih enakih sadnih sokov.

Sušilnice za sadje in zelenjad. — Najnovejše samodeljujoče patentovane trdne škropilnice "Syphonia" izdeluje kakor posebnost:

P. H. Mayfart & C. o.

c. in kr. izkl. priv.

tovarna kmetijskih strojev, Hvarna in fužna na par

na Dunaji, II., Taborstrasse 76,

Cenike in priznaka pisma zastoji. — Zastopniki in prekupci se isčejo.

Pred nakupom ponarejenih strojev se svari.

Zadnjimesec

Glavni dobitek 60.000, 10.000, 5.000 gld.

v gotovini in le 10% odbitka

srečke priporoča:

"MERCUR", Wechselstaben-Aktion-Gesellschaft

Wien, Wollzeile 10.

Zahvala.

Slošno zanimanje in sočutje o priliki bolezni in smrti našega nepozabnega preč. g.

Lovro Rutarja

nam je bilo v veliko tolažbo. Dovoljemo si zategadel izreči tem potom svojo najsrnejšo zahvalo vsem udeležencem pogreba in sploh vsem tistim, ki so kakorkoli pripomogli, da se je poveličala tužna slovesnost. Posebe pa iskrenih sreč zahvaljujemo preč. duhovščino za vodstvo pogreba in za obilo udeležbo, zlasti pa preč. mons. Košuto za načinovito vdeležbo in venec ter gg. pesem za ginaljivo petje na grobu, Bog povrni vsem.

Žaljujoči sorodniki.

Neka gospodčna

išče prostor za poštno praktikantinjo pri kaki c. kr. pošti v Goriski okolici. Počasi se izvedo pri upravnosti "Soče".

Sejm v Renčah.

Prihodnji četrtek 6. septembra bo v Renčah navadni živinski sejm z raznim drugim blagom.

Zupanstvo v Renčah, 30. avg. 1894.

Rajmund Žnidarčič,
župan.

Zahvala.

Predsedništvo "Zaveze slov. učit. društva" izroča tem potom svojo najprečnejšo zahvalo slavnemu krajnemu odboru učit. društva za goriski okraj, posebno njemu načelniku, neutrudljivemu nadučitelju g. Tomazu Jugu; g. v. kr. šolskemu svetovalcu Fr. Vodopivec; g. Fr. Hafnerju ravnatelju c. kr. ženskega učiteljska v slavnem čitalnici za blagovoljno prepustilev za zborovanje potrebnih prostorov; vrloj pevkam in pevcom; slavnemu županstvu in prečnemu duhovščini v Gerknu in sploh vsem, kateri so pripomogli k tako sijajnej izvrsitvi

Priznani najboljši in najzdravejši

doložek bobovej kavi.

Priporočena od zdravniških veljakov

ženam, otrokom, na želodec bolnim itd.

Dobiva se povsod. *sub Kneipp* **1/2 kila 25 kr. (50 vinarjev)**

Neogibno potrebno je za vsakó gospodinjstvo in vsacega ki piye kave,

Kathreiner-jeva Kneipp-ova sladna kava z okusom bobove kave.

VAŽNO ZA VSAKO GOSPODINJO IN MATER

Zdravje i blagostanje družine je največ v rokah žene in matere! Na nje se obrača tedaj prošnja za preizkušanje in upeljave „**Kathreiner-jeve Kneipp-ove sladne kave**“. Ta je **najboljši, edino in naravno zdrav** doložek bobovej kavi. Nijedna gospodinja ne sme nadalje prezirati tega vprašanja. Ono je velevažnega pomena za dobrostanje in za varčno gospodarstvo! V prvič se ponuja domači sud, resnično zdravstvena in družinska kava! Sama na sebi vže slastna, zdrava pa redinka, vzdrži „**Kathreiner-jeva Kneipp-ova sladna kava**“ kot doložek bobovi kavi svojo prijetno dišavo. Prične naj se s tretjino doložka in more se ga potem po okusu pomnožiti de polovice in še več! Kaka prihranitev tedaj nasproti vsem do sedaj vporabljenim surogatom, kateri so razven tega nevžitni, vrh vsega večinoma zdravju škodljivi i vsekakor le barvila. Da je tudi bobova kava, ako se jo čisto piye, „**strup**“ in da provzročuje želodene in živčne bolezni, magnjenost za mrtvud tresače se roke, to všeč vsaka gospodinja. S kakim veseljem mora biti sprejet doložek, kateri poleg omenjenih prednostij prepreči, tudi ob enem zdravju nevarne posledice bobove kave! Nezaslišani uspeh od kratke vpeljave je temu najbolji dokaz! „**Kathreiner-jeva Kneipp-ova sladna kava**“ se razven tega vsega sedaj tako izvrstno izdeluje, da odpade vsaka natancenja priprava ter se dà kar z bobovo kavo skupaj zmesti in naliči sploh na vsak do sedaj znani način pripravljalni. Za bolne in šibke osebe, osobito pa za otroke, brezpogojno ni izvrstnejšega redavnega sredstva od sladne kave, katero se zmelje, 5 minut prekuha, povreje, ocedi in se jej slednjič prič, ne medu (ali sladkorja) in mleka. Vestna reč vsak materi je, da to poskusit; ne ona, ne otroci ne bodo lega več opustili.

NB. Radi brezcevnih ponaredb naj se pazi pri vključevanju na ime

Kathreiner

Odprto, tehtano blago, ali pa v zavojih, narejenih v prevaro, naj se brezpogojno zavrne.

Za jesenski čas!

Večje število sadnih dreves, najšine n amizno sadje, visoka ali srednja debla, piramide, kordoni, itd. priporoča podpisane iz svoje pri Gorice ležeče drevesnice.

Častito občinstvo se posebe opozarjam na popolno brezmadežnost za prodajo namenjenih dreves.

Vsled uradne preiskave moje drevesnice morem zagotoviti, da je povsem izključena nevarnost zatrositve trtne uši.

Dalje priporočam mojo ponovno odlikovano skupino dvakrat cvetotih klinčkov (Remontant - Nelken) le najboljše zimske vrste.

Kataloge posilja vedno poštne prosto.

Št. Peter pri Gorici.

Martin Richter,
trgovsko vrtmarstvo in sadna
drevesnica.

Vozni listi in tovorni listi v Ameriko.

Kraljevski belgijski poštni parobrob „Red Stearn Linie“ iz Antverpena direktno v

New Jork & Philadelphijo

koncesijonovana črta, od c. kr. avstrijske vlade Na uprašanja odgovarja točno: koncesijovan zastop

„Red Star Linie“

na DUNAJU, IV Weytingergasse 17 ali pri

JOSIP-U STRASSERJ-U

Statbureau & commercieller Correspondent der k. k. Staatsbahnen in Innsbruck

DIJAKI se jemljejo na stanovanje za malo plačo pri g. L. Lodači, c. kr. dugi. Stanuje Riva Corso št. 17.

Namizni raki

najzborniše plemenite vrste, vsak dan napoljeni in v postnih koških franko s povzetjem razposiljani pod jamstvom,

da pridejo živi na mesto.

110 Suppen	po 275 gld.
80 Mittel Tafel	, 325 ,
60 Riesen z debelima kleščama	, 4— ,
40 Solo - Riesen	, 5— ,
32 Hoch - Solo - Riesen, žendovite živali,	, 6— ,

F. Schapira.

Krebse - Export in Stanislav N. 572.

Svetovno imo se si pridobiti moji

Goldin-prstani

kos samo po 1 gld. 50 kr.

Te prstane od zlatih nití strokovnjaki ne morejo razločevati in so moderno - elegantno napravljeni.

Moji goldin-prstani ostanejo vedno jednakí za kar jaz pismeno 5 let jamčim

Št. 142.
Goldin-prstan
z imitacijom brillantom
gld. 1-50

Št. 112.
Goldin-markinski
prstan s kamonom
gld. 1-50

Št. 67.
Goldin-pečatni prstan
z imit. ameliptom
gld. 1-50

Št. 117.
Goldin-lord-prstan
z kamonom
gld. 1-50

Goldin-poročni prstan komad gld. 1-20
Za mero prsta zadostuje poslati izrezek papirja.

Ilustrovani ceniki brezplačno in franko.

Alfred Fischer, Dunaj I. Adlergasse 12.

Potrdila se proti povzeti ali proti platiti naprej.

Teodor Slabanja

srebrar V GORICI Görz ulica.
Morelli 17

se praporja pred dolovščin za napravo cerkevni posod in orodij iz čistega srebra alpak in moden: kot: monstrance, kelhov, itd. itd. po najnižji ceni v najnovijih in lepih oblikah. Stare reči popra vna ter jih v enjih posrebuju in pozlatim.

Iba si zamorejo tudi meni premolne cerkevce omisli razne cerkvene stvari, se bodo po kjerji predest. p. n. gospodov narodnikov prav ugodni platni popuj stavili ilustrovani cenik franko

!!Brzojavka!!

Kmetijski stroji, vinske stiskalnice in orodja iz tovarne Berthold Kraus v Pragi.

Zaloga na ogled: v Gorici na Travniku
št. 16. znotraj pri

Frideriku Primas-u & C.

Važno naznanilo!!!

Načslastnejša in najzdravejša pijača v poletni dobi je koncentrovana

sirup Tamarindov

poseben izdelek lekarne

Cristofolietti v Gorici.

Cena steklenici 40 kr.

Svojo veliko zalogo

olja iz oliv

priporoča
Enrico qm. Carlo Gortan,
Via Caserma 4, Trst (naspr. pivarni Pilsen)

Več let preskušeno bolečino težeče sredstvo

Kwizdova tekočina proti protinu

okrepčujuče vribanje pred in po veliki hoji

Kwizdova tekočina

proti protinu

Cena stek. 1 gl.

pol stek. 50 kr.

Kwizdova tekočina

proti protinu

dobiva se v

vseh lekarnah.

Kwizdova tekočina proti protinu.

Glavna zaloga: Križanke v mestu.

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

„Primorec“ izhaja vsakih štirinajst dni kot priloga „Sedi“ brezplačno; drugače stane po pošti ali na dom posiljan za celo leto 80 kr.; za tuge države več poštne stroški „Seda“ z „Gosp. Listom“ in „Primorcem“ stane na leto 4 plus 40 kr. — Uredništvo in upravljanje je v Tiskar ulici Mercator 12. II.

Primorec

Goriške novice.

Slovenskim staršem v Gorici in okoli naznamjam se enkrat, da jutri prično šolsko leto nasi otroci vči tukaj zabavljata v Gorici, Pivnici, Podgori in v Ločniku. Starši, ki morajo, da bi jih lastni otroci kdaj zavračevali in zmerjali s „čavji“, in ki hotejo, da jim ostanejo otroci zvesti Bogu in domovini, naj jih privedejo v imenovana zabavila, kjer se bodo nedolžno kratkotarsi pod razumnim vodstvom gospodinov zabavitev ter ob enem tudi lepo govoriti, moliti, peti itd.

Vsek 3 do 5 letni otrok se sprjme v zabavila. — Rodoljubi, ki poznamo slovenske manj zapadne rečnine, naj storu svoje sveto narodne dolžnost in jih opozorijo na tuto zabavljavo: skupaj naj jih vspodbuditi, da postope svoje otročje v eno ali v drugo manj zabavilo. V Gorici imamo eno v ulici sv. Klare 4, drugo pa v ulici Barzellini. Otvore se v kratkem tudi še tretje zabavilo „pt. fontan“ na levem vzhodu iz ulice Formica proti Kostanjevici; doslej še niso v redu vse predpisano formalnosti.

Prosim pa najte vsakega rodoljuba, da paži na svojo okolico, da nam takó ne uide noben slovenski otrok. Z druženimi močmi nam bo mogoče dosegči tak namen, drugače pa ne. Ali kdor ne deluje v dosegu tega namena in bi mirno gledal svoje slovenske sosedje in znance, da ostanejo v temni nevednosti ter posiljajo svoje otročje v laška zabavila, takega ne moremo steti slovenskim rodoljubom. Pozor in na delo!

Slovenska šestazredna ljudska šola društva „Sloga“ v Gorici prične svoje šolsko leto 17. septembra. — Ali vpisovanje začne že v soboto 15. sept. ob 9. dopoldne v ulici sv. Klare 4, in v ulici Barzellini. V ponedeljek 17. sept. bo skupna sv. maša v cerkvi M. D. Imakulata v Glediški ulici in po maši se nadaljuje vpisovanje. Dne 18. sept. začne pa redni pouk.

Že zdaj je zagotovljenih okoli 380 otrok v vseh šestih razredih. Z zabavišči vred bodo šteli „Slogini“ zavodi nad 500 otrok. Ker je v obeh vadnicah navadno okoli 300 Slovencev, smemo pač biti zadovoljni s številom otrok, ki uživajo narodno šolsko vzgojo. Ali pomislino, kaj bi bilo z našo slovensko mladino, da ni „Slogini“ zavodov? Kar groza mora pretresti vsakega rodoljuba, ako pomisli na to okolnost. Zato pa mora tudi vsakdo pripoznati, da društvo „Sloga“ je s temi zavodi neprecenljivo veliko storilo za prihodnost slovenskega imena in ugleda v goriškem mestu. Zato pa to društvo pač v polni meri zasluži zaupanje, katero mu skazuje zavedno slovensko ljudstvo!

Ali kar smo rekli zgoraj pri zabaviščih, to moramo ponoviti tudi tukaj: Rodoljubi v mestu, zdaj je čas, napnite vse svoje moći,

da nikdo znanih vam sorojakov ne posilje svojih otrok v laške tole! Na dele! Kdor tega ne storí, ni vreden slovenskega imena!

Nadaljevalna šola za obrtne učence, katero odvori društvo „Sloga“, vzdržami iz naravnega spanja celo take Slovence, ki so doslej vselej skrbli za bodočnost svojih otrok sami izročevali jih polaščevanju. Takih slučajov je več. Oče je obrtnik in bi rad debro izučil svojega sina za svojo obrt. Ker je bila doslej nadaljevalna šola le laška, so začeli svoje otroke posiljati že v laško Ijudsko židovo, da so mogli potem uspešno nadaljevati in napredovati v isti šoli. — Takih skrbij ne bo treba imeti odslej nikomur več! Tudi v slovenski nadaljevalni šoli za obrtne učence se naši mladeniči lahko temeljito izobražajo za svoj poklic. — S tem korakom prekosimo goriški Slovenec celo slovensko prvočetnico — Jelo Ljubljano.

Vstražno nadaljuje! — Goriški župan dr. Venuti se niti ne briga za to, da naj je podgorski župan in deželní poslanec g. Anton Klančič enkrat že vrnil uradni dosis, ker poleg Podgorje je bila pripisana tudi laštonška spaka „Piedimonte“, kajti te dni je ponovil tako druzno dejanje. Ali tudi drugi dopis je roman nazaj v Gorico z zasoljeno opazko, in tudi ta slučaj je bil naznanjen v Trstu. Bomo videli, kaj storí nasra slavna vlada, ki začrnuje svojo „pravilenost“ in „nepristranost“ tudi do nas Slovencev!

Pametna misel! — Prezirljivo in zavljivo ravnanje odbora goriške razstavice je nemalo razdražilo slovenske duhove. Kdor seje veter, bo žel vihar! — V Gorici se je oglasilo več rodoljubov iz meščanskih krogov, ki bodo vsem sorojakom odsvetovali, naj nikar ne greda gledat te „razstave“, kajti kdor prezira nas, tega prezirajmo tudi mi. One desetice pa, katere takó prihranijo, naj bi darovali društvu „Sloga“ za nameravano nadaljevalno šolo za obrtne učence. — Pametna misel! Le naprej!

Gorizia farà da sè! — To pomeni: Gorica bo že sama za se skrbela, sama delovala za svojo prihodnost, seveda brez Slovencev. Takó umejo ta izrek „Corrieroy“ modrijani. — Nasproti temu odvračamo tudi mi: Gli sloveni a Gorizia faranno da sè. Mi recemo takó stokrat lože nego „Corrierovi“ pismonki, kajti mi Slovenci bore malo potrebujemo laške pomoči, dočim bi goriški Lahi brez nas Slovencev kar zaporedoma lakote poginili. — Vrhу tega moramo še dostaviti, da skoro ves sedanj laški cvet v Gorici je slovenske krvi; kje bi že bilo goriško italjanstvo, da smo se Slovenci zbudili trideset let poprej! — Vendar zapomnimo si ta izrek „Corrierov“, da goriški Lahi hočejo živeti v Gorici brez nas Slovencev. Ne usilujmo se jim torej nikjer!

Le jeden Slovenec se je udeležil kot razstavljalci laške razstave v Gorici! Takó

Domadi oglasi sprejemajo se le iz narodnih krogov. Plačujejo se: za šesterostopno petitrsto enkrat 5 kr., dvakrat 9 kr., trikrat 12 kr., večkrat po pogodbi. Vsa plačila vrše se naprej. Posamežne številke se prodajajo po 2 kr. — Rokopisi se ne vračajo.

citamo v „Corriere“. — Vendar ta trditev ni resnična, ker mi poznamo štiri take Slovence, ki so čutili potrebo, vsiliti se laškim gospodi. Ali „Corriere“ je pogolnji tri Slovence, ker so se takoj na mig udali laškim gospodom in postavili edino le laške napis. Le jeden Slovenec je bil takó predzren, da je hotel postaviti dvojezičen napis, kateri so mu pa zabranili, in edino tega steje za Slovenca. Evo, kam je privedlo druge neopraviljivo zatajevanje pred državnimi zahtevami razstavnega odbora! — Veseli nas, da so se le štirje Slovenci udeležili te demonstrativne laške razstave!

Nepolitična politika! — Ko je g. deželní glavar otvoril v Gorici nam Slovencem neznamo razstavico, je naglašal, da politika bodi izključena iz onih prostorov. — Bene! Kaj je pa to: Razstavni odbor ni dovolil razstavljalcem slovenskih napisov! Ali to ni politika? In še kakošna! Evo: Razstavni odbor, kateremu je na čelu ekscelencia Franc Coronini, hocé dokazovati tujim gostom, da v Gorici in na Goriškem sploh ni Slovencev, ki bi imeli kaj razstaviti, kakor je pisal „Corriere“, da naši starci očetje so bili vandali, mi pa smo v umetnosti še bengunini. — In to ni politika? Hvala lepa, ekscelencia!

Poroka. Prihodnjo sredo 5. t. m. se poroči v Tolminu gosp. dr. Henrik Tuma, c. kr. sodni pristav v Gorici, z dražestno narodno gospico Marijo Gianola, rojeno v Aleksandriji, vrlo tajnico tamošnje ženske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda. — Mlada nevesta je znana Tolmincem tudi na gledališkem odru kot izborna igralka in deklamovalka. Že kot mala deklica je občinstvo kar očarala s svojim dovršenim deklamovanjem in igranjem. Gospica Gianola je vsestransko izobražena dama, poznajoča več modernih jezikov in njih literatur. — Dal Bog tej uzorni zakonski dvojici obilo sreče in blagoslova! Mnogaja ljeta!

V Gorico pride kot namestnik državnega pravdnika gosp. dr. Andrej Sancin, c. kr. sodni pristav in neprestrašeni deželní poslanec v Trstu. Goriški Slovenci iskreno pozdravljamo to imenovanje, ker odslej ne bo več mogoč izgovor, da c. kr. državno pravništvo ne bi moglo Slovencev tožiti in pri obravnavah nastopati v slovenskem jeziku. Tako imenovanje je zahtevala sila in potreba. Dobro nam torej došel!

Duhovne vaje. — Od 27. do 31. avgusta so bile duhovne vaje v goriškem osrednjem semenišču. Redno se jih je udeleževalo 60 č. g. duhovnikov, njim na čelu prevzvišeni nadškof Alojzij.

Prav laška navada. — Te dni sta se hudovali glasili naših laških someščanov na laškega zvonarja, ker je dal pozno v noč zvoniti neke zvončice, katere je namenil za neko razstavo. Mi smatramo to hudovanje pristran-

bolje, dasi bo treba tudi tukaj precej radikalnih prememb.

Takó se nam godi Slovencem povsod le slabo, še tam, kjer imamo sami oblast v rokah!

Tudi cerkvene oblasti na kranjskem imajo nemški uradni jezik! (Med drugimi oo. sv. Frančiska v Ljubljani imajo nemške tiskovine. Stavec.) Te dni smo dobili pred oči par nemških krstnih listov, ki se izdajajo pri nas na Goriškem — v latinskom jeziku. Tam nemški, tu latinski, slovenski pa nikjer! Taka je pravica za Slovence, pravica, katero moramo vedno draga plačati!!

Pazinski glavar g. Schwarz je premeščen v Trst in prideljen namestništvo. Kot vodja glavarstva je pa imenovan naš rojak g. Šorli.

Cigaletova slavnost v Črnomervu preteklo nedeljo se je izborno, veličanstvo dovršila. Iz Ljubljane je došlo mnogo slavilcev. Slavnostni govor dr. Ferjančiča je korenito narisal življenje in delovanje slovečega pokojnika. — Spomenik je bela mramornota piramida s primernimi napisi.

Iz Ptuja 27. avgusta. — Neprjeten slučaj me je zanesel za nekaj dñij v starodavni Ptuj. Človeka boli sreči, ko vidi, kakó hočejo tukajšnji nemčurji in posili Nemci navdati slovenskemu Ptiju nemški značaj. Ulični napisi, no, drugačnih si misliti ne smeš, nego nemških. Sedaj pač smemo nekoliko upati (?!), da se ulični napisi popravijo, da bodo slovensko-nemški, ker se neka stranka v Ljubljani z vso silo brani samoslovenskih napisov in to seveda na podlagi krščanske ljubezni!

Pa preidmo sedaj k drugi stvari, namreč k napisom na javnih in zasobnih poslopjih. Edino večji napis je dvojezičen pri „Okrajnem zastopu“, a ne daleč od tu šopiri se že mogočna „Sparkasse“ in nasproti zopet „Volksschule“ i. t. d. Enako je s prodajalnicami in gostilnami. Tu bi se dalo najlaglje pomagati, ko bi bilo le ljudstvo toliko zavedno, da bi odločeno zahtevalo, kar mu gre. Ali žali Bog v Ljubljani ni dosti bolje. Tudi v Ljubljani imamo „Sparkasse“, deželni muzej tlači tuja „mora“. Gledišče je brez javnega napisa zaradi ljubega miru: Sedaj pa zopet čaka deželni odbor kranjski velika neprjetnost, kajti kmalu bode dogovljena nova deželna bolnišnica. Ali ostane tudi to poslopje brez imena nekršeno ali dobi tudi tujo moro nad se, to je do sedaj še vganjka. Žalostno bi bilo, da bi tudi tu moral vkloniti Slovenec svoj pohlevni tilnik. Najprej je treba gledati na to, da pokažemo, da smo vredni biti imenovani Slovenci, potem nas bode spoštovali tudi tujec.

Sedaj še le prav živo čutim, kako potrebni so nam slovenski napisi v našem glavnem mestu, če prav hočejo nekterniki temu oporekat. Pozdrav od deroče Drave!

,K“.

V Celovcu so imeli 28. t. m. dopolnilno volitev za državni zbor v okraju Šmohor-Špital. Zmagal je po hudi borbi krščansko-socijalni kandidat Peitler s 77 glasov proti 69, katere je dobil nemški nacionalist Winkler. Zmaglo so odločili slovenski volilni možje. — Bomo videli, ali bo g. Peitler hvaležen slovenskemu narodu za svojo izvolitev.

Šala ali resnica? — Nemški liberalci

Menger je bajé svetoval istrskim Lahom, naj izvolijo znanega Schwarza državnim poslancom, ker bi jih kot Nemec mogel še bolje zastopati nego kak Italijan. Izborno!

Zopet častni občani! — V vasi Ambrož na Kranjskem so dobili nov vodovod. Občinski zastop je na to imenoval častnim občanom barona Heina, poslance dr. Žitnika in dr. Papeža. — Ako bo baron Hein še nekaj časa na Kranjskem, postane častni občan vseh občin od Bele peči do Črnomorja. Potem pa naj slovenski poslanci tožijo o njem, kdo jim bo veroval? O slovenska radodarnost, ponižnost, hlapčevanje, kdaj te bo konec?!

Razgled po svetu.

Delegaciji pričeta zborovati 16. sept. in končata 1. okt., ko prične zborovati egarska poslanska zbornica.

Na Češkem bodo tudi letos v mnogih krajih praznovali obletnico cesarskega pisma, s katerim je bilo priznano zgodovinsko pravo češko. — Kakor znano, so bile lanske svečanosti povod, da se je proglašilo izjemno stanje v Pragi.

Levičarji in nacijonalci gredo čedalje bolj narazen; boj med njimi za prvenstvo je neizogiben. Ni dyoma, da nacijonalci ne pridobé mnogih uspehov. Nacijonalci imajo vsaj to dobro stvar, da so protisveti.

V Lvovu se povodom deželne rastave vršč razne slavnosti. Nekateri ministri so bili že tam, drugi še pridejo. Razstavo posegi tudi prsv. cesar; za to priliko se prirejajo velike slavnosti. — V ponedeljek se je vršil tamkaj kmetski shod; udeležilo se ga je okoli 3000 kmetov iz raznih krajev dežele. Na razstavščini jih je pozdravil knez Sapieha in naglašal zasluge kmetov za napredok Galicije. Odgovoril je kmet Skrybara in naglašal, da kmetje žele skupno delovati s plemiči.

150-letnico je obhajal v nedeljo 34 pešpolk v Piliscabi na Ogrskem; imejitelj mu je nadvojvoda Albreht.

V Gradeu se bo vršil 7. sept. protisemitski shod. Z Dunaja pride v Gradec poseben vlak, kateremu bosta na čelu dr. Lueger in posl. Schneider; židje so zagnali velik krik zaradi tega shoda.

V Brnu na Moravskem se liberalcem čedalje bolj buda godi. Tam boda prihodnji mesec volitev enega državnega poslancev, a nimajo pripravnega kandidata, nasprotnikov pa nobilo.

Kralj Aleksander bi rad obiskal svojo mater. Naročil je Garašanin, naj posreduje pri Nataliji, da dovoli kralju sestanek v Biarritzu.

Cankov, znani bolgarski rodoljub, je dospel v Belgrad, kjer čaka dovoljenja, da se vrne v Bolgarsko. Njegovo postopanje je vzbudilo v Rusiji splošno obsođbo.

Francozom se slabo godi v Timbuktu. Dve francoski stotniji ste bili pobiti do zadnjega moža.

V Livornu na Laškem je v nekem kopališču neki anarchist vrgel bombo, ki pa ni naredila nikake nesreče, ker je bila slabo napravljena.

Fužina pri Lokavcu

v najboljšem stanju, z dvema kladvama, z dvema ognjem in z obrisno oglenico, odda se pod jako ugodnimi pogoji v najem. Natančnejši podatki in pogoji pozvedo se pri

D. Godina v Ajdovščini.

I. Cej gostilničar v Židovski ulici 4. 5. toči na ravno brisko vino.

Andrej Jakil, tovarnar usnja v Rupi, ima na levem voglu v Kornja v Gospodsko ulico. Ustige in podplate vseh vrst prodaja po zmernih cenah. Enako druge potrebitnosti za živiljarje.

Franc Bensa v ozki ulici 4. 8. v Gorici prodaja vsakovrstno ustrijev podplate, kopita, sploh vsa močna in potrebljana za živiljarje. Zagotavlja dobro blago po zmernih cenah zato se sl. občinstvo priporoča za obilen obisk.

Karol Drašček pek Riva Corso 4. v Gorici. Podružnica za razprodajo kruha se nahaja v Semeniški ulici 4. 2.

Franjo Jakil tovarna kož v Rupi p. Mirem in zalogu usnja v Gorici Rastel 4. 9.

Novine Franc, razarski mojster, ima svojo delavnico v Ozki ulici (Via Stretta) v Gorici 4. 1. Priporoča se slovenskim rojakom.

Ivan Drufa na Travniku, ima bogato zalogu vsakovrstnega ustrijev ter raznega orodja in potrebljane za živiljarje. Prodaja na drobno in na debelo.

Ivan Reja krčmar „Ala Columbia“ za veliko vojašnico na desni vogli v ulici Morelli, toči domača vina in ima domačo kulinijo. Gene prav zmerne.

Anton Obidič živiljar v Semeniški ulici 4. se priporoča Slovencem v mestu in okolici za blagohotna naročila.

Ivan Kavčič veletržec na Kornu ima zalogo Dreherjevega piva ter žita, moko, soli in otrobj.

Ivan Dekleva veletržec z vinom na debelo v Vrtni ulici 4. 8. (poleg ljudskega vrta na desni) prodaja nad 56 litrov po najnižjih cenah pristna bela in črna vina, in sicer: višavška, furlanska. — Zagotavlja dobro, pristno blago, točno posrečbo in nizke cene.

Ant. Jeretič za veliko vojašnico v Gorici prodaja vse izdelke, ki spadajo v šolsko in pisarniško rabo kot: papir, peresa, svinčnike, kujizice, knjige za upisovanje, itd. Pisanki in risanke iz dobrega papirja izdeluje v svoji delavnici, na kar se slavno učiteljstvo se posebno opozarja.

Anton Fon v Semeniški ulici ima prodajalnico vsakovrstnih klobukov in kap ter gostilnico. Toči vedno dobra in naravna vina.

Spominjajte se o vsaki priliki šolske dece v „Sloginih“ učnih zavodih.

Martin Poveraj civilni in vojaški krojač v Gorici, priporoča svojo veliko zalogo blaga kakor tudi gotovih oblik. Dalje: srajce, spodnje hlače, zavrtnice, civilne, vojaške in uradniške ovratnice, sablje z vso opravo, zlate in sreberne zvezde skratka: vse, kar je potrebno za gospodo vsakega stanu. Oblake po narocih izdeluje točno in, po nizki ceni.